

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-334

10/04/2020

ქ. თბილისი

შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ 11,93 მგვტ სიმძლავრის ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ მიერ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია კასპის მუნიციპალიტეტში 11,93 მგვტ სიმძლავრის ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც სამინისტრომ უზრუნველყო საექსპერტო კომისიის შექმნა და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის განთავსება სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და კასპის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე.

2018 წლის 12 დეკემბერს შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ მიერ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში წარმოდგენილი იყო აღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შედეგად დადგინდა საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (ბრძანება N 2-138; 31/01/2019 - სკოპინგის დასკვნა № 11).

შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ დაგეგმილი აქვს კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ნიაბის მიმდებარე ტერიტორიაზე ოთხი ერთეული ქარის ტურბინის განთავსება. ორი ტურბინა იქნება Lagerwey L100-ის ტიპის (თითოეულის დადგმული სიმძლავრეა 2.5 მგვტ), ხოლო ორი ტურბინა - Siemens 3.4-132 ტიპის (თითოეული 3,465 მგვტ სიმძლავრით). ტურბინების ჯამური სიმძლავრეა 11,93 მგვტ. ტურბინების განთავსების ტერიტორიიდან მანძილი უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე (სოფ. ნიაბი) შეადგენს 1.3 კმ-ს. ქარის ტურბინები განთავსდება ზღვის დონიდან 770-800 მეტრის სიმაღლის ნიშნულზე, სადაც ქარის სიჩქარე 8,2 მ/წმ-მდე აღწევს.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით საპროექტო ქარის ტურბინების განთავსებისთვის შერჩეულია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების 4 მიწის ნაკვეთი (ს.კ: 67.11.35.069; 67.11.35.362; 67.11.38.097; 67.11.38.098). Siemens 3.4-132 ტიპის გენერატორების განთავსების ადგილის GPS კოორდინატებია: X-447483 Y-4638525; X-447980 Y-4638464, ხოლო Lagerwey L100 ტიპის გენერატორების - X-448247, Y-4638195; X-448527, Y-4637959.

ასევე პროექტით გათვალისწინებულია 35 კვ. ძაბვის ქვესადგურისა და ელექტროგადამცემი ხაზების მოწყობა, ასევე საპროექტო ქარის ტურბინებთან მისასვლელი გზის მშენებლობა. ქვესადგურის განთავსების ადგილის GPS კოორდინატებია: X-448067 Y-4638382; X-448075 Y-4638388; X-448063 Y-4638400; X-448056 Y-4638393. ქარის ტურბინები აღჭურვილი იქნება ინდივიდუალური ტრანსფორმატორებით. საპროექტო ქვესადგურის საშუალებით მოხდება ტურბინების მიერ გამოძეგვებული ელექტროენერგიის შეკრება და ელექტროგადამცემი ხაზებით ელექტროსისტემაში მიწოდება. ქარის ტურბინების მიერ გამოძეგვებული ელექტროენერგიის გადაცემა საპროექტო ქვესადგურამდე გათვალისწინებულია 35 კვ ძაბვის მიწისქვეშა საკაბელო ქსელით, რომლის დერეფანი მიუყვება საპროექტო მისასვლელი გზის მარშრუტს. ტურბინების განთავსების ადგილებამდე მისასვლელი გზის სიგრძე იქნება 3413 მ. აღნიშნული გზა გამოყენებული იქნება ტურბინების ნაწილებისა და მშენებლობისთვის საჭირო მასალების ტრანსპორტირებისთვის. გზის მოწყობა დაგეგმილია საპროექტო ტერიტორიაზე უკვე არსებული გრუნტის გზის დერეფანში. საპროექტო გზა დაუკავშირდება შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ზაჰესი-მცხეთა-კავთისხევი-გორის საავტომობილო მაგისტრალს. მისასვლელი გზის გრძივი პროფილის ქანობი დაპროექტებულია ძირითადად 4%-ს ფარგლებში.

Siemens 3.4-132 ტიპის ტურბინების როტორების დიამეტრია 132 მ, ფრთების სიგრძით - 64,5 მ, ხოლო ანძის სიმაღლეა 84 მ, რაც შეეხება Lagerwey L100 ტიპის ტურბინებს - როტორების დიამეტრია 100 მ, ფრთების სიგრძით 64,5 მ, ხოლო ანძის სიმაღლით 100 მ. ტურბინების როტორის ნიჩბები დამზადებულია მინა-ბოჭკოთი არმირებული ეპოქსიდური ფისისაგან. ოთხივე ტურბინა აღჭურვილი იქნება ინდივიდუალური ტრანსფორმატორებით, მართვის ცენტრებით, მეხამრიდებით, როტორის მობრუნებისა და სპეციალური საავარიო გაჩერების სისტემებით, რაც ნიჩბების წინასწარ განსაზღვრული მიმართულებით ბრუნვის საშუალებას იძლევა.

ტურბინების მზა კონსტრუქციების განთავსება მოხდება 21 მ დიამეტრის და 3,44 მ სიმაღლის მქონე საძირკვლებზე ამწე-მექანიზმების გამოყენებით. საძირკვლების მოსაწყობად გრუნტის ამოღება გათვალისწინებულია ექსკავატორის საშუალებით, ბურღვა-აფეთქებითი სამუშაოების ჩატარების გარეშე.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების შედეგები. საკვლევ ტერიტორიაზე 8-დან 20 მეტრის სიღრმეზე გაყვანილი იქნა 15 ერთეული ჭაბურღილი. კვლევის შედეგების მიხედვით, ტერიტორიის უმეტესი ნაწილი ზედაპირიდან დაფარულია ნიადაგის საშუალოდ 0,1 მ სიმძლავრის ნაყოფიერი ფენით, ხოლო ნიადაგის ფენის ქვეშ არსებული ლითოლოგიური ჭრილი ძირითადად წარმოდგენილია 3 ძირითადი საინჟინრო-გეოლოგიური ელემენტით (სგე). სგე 1 წარმოდგენილია თიხა-ქვიშისა და მარილის ლინზებით, სგე 2 – თიხებით, ხოლო სგე 3 ხრემოვანი გრუნტით. ჭაბურღილის მაქსიმალურ სიღრმეზე (20 მ) გრუნტის წყლები არ გამოვლენილა. აღსანიშნავია, რომ უშუალოდ პროექტით დაგეგმილი ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე საშიში გეოდინამიკური პროცესები არ ფიქსირდება, თუმცა ერთ-ერთი ტურბინის (Siemens 3.4-132 - WTG-01) განთავსების ადგილის მიმდებარედ,

წარმოქმნილია ღრმად ჩაჭრილი ხევი, რომლის ფერდობებზე დაფიქსირებულია აქტიური მეწყერი.

გზშ-ის თანახმად, მშენებლობის ეტაპზე დაგეგმილია სამშენებლო ბანაკის მოწყობა (GPS კოორდინატები X-448066 Y-4638362, X-448084 Y-4638371; X-448096 Y-4638346; X-448078 Y-4638337), რომელიც გამოყენებული იქნება მშენებლობისთვის საჭირო მასალების დასაწყობებისთვის და სამშენებლო ტექნიკის სადგომად. პროექტის მიხედვით, სამშენებლო ბანაკზე არ მოხდება ბეტონის საამქროს და სამსხვრევ-დამხარისხებელი დანადგარის მოწყობა. საძირკვლების მოსაწყობად მზა ბეტონის ხსნარის შემოტანა გათვალისწინებულია კასპის მუნიციპალიტეტში არსებული საწარმოებიდან. სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე დაგეგმილია დიზელის საწვავზე მომუშავე გენერატორის გამოყენება, რომელიც პერიოდულად შეივსება დიზელის საწვავით. ნავთობპროდუქტების სამარაგო რეზერვუარის მოწყობა დაგეგმილი არ არის. პროექტის მიხედვით სამშენებლო სამუშაოების სავარაუდო ხანგრძლივობაა 18 თვე.

მშენებლობის ეტაპზე წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის და მშრალ ამინდებში სამშენებლო მოედნების მოსარწყავად. სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე სამეურნეო, სარწყავი და ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულების წყლის მიწოდება მოხდება ავტოცისტერნებით და განთავსდება სამარაგო რეზერვუარში, რომლის სავარაუდო მოცულობა იქნება 10-15 მ³. ექსპლუატაციის ეტაპზე წყლის გამოყენება მოხდება სამარაგო რეზერვუარიდან, სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით და სახანძარო უსაფრთხოებისთვის.

მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ჩამდინარე წყლების შესაგროვებლად გამოყენებული იქნება 10 მ³ ტევადობის საასენიზაციო ორმო. მშენებლობის ეტაპზე საასენიზაციო ორმო მოეწყობა სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე ქვესადგურის შენობასთან.

დაგეგმილი საქმიანობა არ ითვალისწინებს ზედაპირული წყლის ობიექტებზე ზემოქმედებას. გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო მონაკვეთის ფარგლებში ზედაპირული წყლის ობიექტები წარმოდგენილი არ არის. საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ გზვდება მშრალი ხევი, რომელიც წვიმის წყლებით საზრდოობს.

ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. გზშ-ის ანგარიშში მოცემულია ნარჩენების სავარაუდო სახეობები, რაოდენობები, მათი მართვის პირობები და შემარბილებელი ღონისძიებები. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, არასახიფათო ნარჩენები შეგროვდება კონტეინერებში, რომელიც პერიოდულად დაიცლება მუნიციპალური დასუფთავების სამსახურის მიერ, ხოლო სახიფათო ნარჩენები განთავსდება დახურულ კონტეინერებში და გადაეცემა აღნიშნული სახის ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაციას. სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების პროცესში წარმოქმნილი ლითონის ნარჩენები გადაეცემა შესაბამის მიმღებ პუნქტებს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის ეტაპზე დაგეგმილია 5500 მ³ მოცულობის გრუნტის ამოღება. ამოღებული გრუნტის ძირითადი ნაწილი გამოყენებული იქნება უკუყრილების მომზადებისთვის და საპროექტი გზის ვაკისის მოსაწყობად, ხოლო დარჩენილი გრუნტის (არაუმეტეს 500 მ³) განთავსება დაგეგმილია 1686 მ² ფართობის მქონე ფუჭი ქანების სანაყაროზე, რომელიც მოეწყობა ტურბინების განთავსების ადგილის მიმდებარედ არსებულ სახეცვლილ ტერიტორიაზე (GPS კოორდინატებია: X-447985 Y-4638313, X-447965 Y-4638316; X-447939 Y-4638257; X-447962 Y-4638244), სადაც ნიდაგის ნაყოფიერი ფენა ფაქტობრივად არ არსებობს.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის ეტაპზე დაგეგმილია 1684 მ³ მოცულობის ნიდაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა, რომელიც დასაწყობდება და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების დაცვით გამოყენებული იქნება რეკულტივაციისთვის. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შედეგად გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემადგენლობა, რაოდენობრივი მაჩვენებლები და გაფრქვევის სხვა პარამეტრები. მშენებლობის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის ძირითად წყაროს წარმოადგენს მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკა და დანადგარები. საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ქარის ელექტროსადგურის ექსპლუატაცია არ უკავშირდება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევას. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი გაანგარიშების მიხედვით, მშენებლობის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების კონცენტრაცია, როგორც 500 მეტრის რადიუსში, ასევე უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან (სოფ. ნიაბი - 1,3 კმ) არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს.

სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების პერიოდში ხმაურის წარმოქმნა დაკავშირებული იქნება მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკასა და დანადგარებთან, ხოლო ექსპლუატაციის ეტაპზე ქარის ტურბინების მუშაობასთან. გზმ-ის ანგარიში წარმოდგენილი გაანგარიშებების მიხედვით, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების დონეები უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ქარის ელექტროსადგურის დერეფანში არსებული ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლების კვლევის შედეგები. თავდაპირველად კვლევები ჩატარებული იქნა 2018 წლის ნოემბერში და 2019 წლის მაისში, ხოლო შემდგომ სამინისტროს მოთხოვნის საფუძველზე (წერილი N 10932/01 - 07/11/2019) შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ დამატებით წარმოადგინა 2019 წლის აგვისტოში, სექტემბერსა და ოქტომბერში ჩატარებული კვლევების შედეგები. დამატებითი კვლევები მიზნად ისახავდა საპროექტო ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ არსებულ ხელფრთიანთა და ფრინველთა სახეობებზე დაკვირვებას.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე ჩატარებული სავალე კვლევების შედეგად საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული მცენარეები არ გამოვლენილა.

კონკრეტულად სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების დერეფანში წარმოდგენილი არ არის ხე-მცენარეები, შესაბამისად ხე-მცენარეების ჭრა პროექტით გათვალისწინებული არ არის. ზემოქმედების არეალში ექცევა მისასვლელი გზების ადგილებში არსებული ნაკლებად განვითარებული მცენარეული საფარი, სადაც წარმოდგენილი არ არის ხე-მცენარეები.

საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული ჰაბიტატი არც ფაუნის სახეობრივი მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. საველე კვლევებისას ძუძუმწოვართა სახეობებიდან დაფიქსირებულია მემინდვრისა, ვირთაგვას და მაჩვის არსებობის კვალი.

დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით, ზემოქმედების მხრივ, აღსანიშნავია ხელფრთიანთა და ფრინველთა სახეობები. მშენებლობის ეტაპზე ფრინველებზე ზემოქმედება არ იქნება მნიშვნელოვანი, ვინაიდან საპროექტო ტერიტორიაზე წარმოდგენილი არ არის ფრინველთათვის ხელსაყრელი საბინადრო გარემო. ასევე აღსანიშნავია, რომ საქმიანობა არ ითვალისწინებს ხე-მცენარეების მოჭრას. მშენებლობის ეტაპზე ფრინველებსა და ღამურებს ზემოქმედება უკავშირდება უშუალოდ სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების პერიოდს, ვინაიდან სამშენებლო ტექნიკის მუშაობის დროს მოსალოდნელია ხმაურისა და ვიბრაციის გავრცელება.

რაც შეეხება, ექსპლუატაციის ეტაპს, ფრინველებზე პირდაპირი ზემოქმედების რისკები უკავშირდება ქარის ტურბინების მუშაობას, რა დროსაც შესაძლოა მოხდეს ტურბინების კოშკებთან ან ფრთებთან ფრინველების/ღამურების შეჯახება.

როგორც წარმოდგენილ დოკუმენტაციაშია აღნიშნული ფრინველთა სახეობებზე ზემოქმედების მხრივ აღსანიშნავია, რომ საპროექტო დერეფანი მდებარეობს შემადღებულ, უტყეო ზონაში, რომელიც არ წარმოადგენს ფრინველთა მნიშვნელოვან სამიგრაციო მარშრუტს და არ ხდება გადამფრენ ფრინველთა დიდი გუნდების გადაადგილება. ეს გარკვეულწილად ამცირებს შეჯახების რისკებს, თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ფრინველთა ზოგიერთი სახეობა საკვლევ ტერიტორიას იყენებს სანადიროდ.

საპროექტო არეალში და მიმდებარე ტერიტორიაზე ჩატარებული საველე კვლევებისას დაფიქსირდა საქართველოს წითელი ნუსხებით დაცული სახეობა - სარსარაკი (*Tetrax tetrax*). გარდა ამისა, დაფიქსირდა ფრინველთა შემდეგი სახეობები: მიმინო *Accipiter nisus*, ძერა *Milvus migrans*, ჩვეულებრივი კაკაჩა, მინდვრის ძელქორი *Circus cyaneus*, ჩვეულებრივი კირკიტა *Falco tinnunculus*, გარეული მტრედი *Columba livia*, გუგული *Cuculus canorus*, ოფოფი *Upupa epops*, ნამგალა *Apus apus*, მინდვრის ტოროლა *Alauda arvensis*, ქოჩორა ტოროლა *Galerida cristata*, სოფლის მერცხალი *Hirundo rustica*, რუხი ბოლოქანქარა *Motacilla cinerea*, ყვითელი ბოლოქანქარა *Motacilla flava*, ქალაქის მერცხალი *Delichon urbicum*, ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა *Phoenicurus phoenicurus*, შავი ბოლოცეცხლა *Phoenicurus ochruros*, შაშვი *Turdus merula*, თოხიტარა *Aegithalos caudatus*, გულწითელა *Erithacus rubecula*, დიდი წივწივა *Parus major*, ჭინჭრაქა *Troglodytes troglodytes*, ბადის გრატა *Emberiza hortulana*, სკვინჩა *Fringilla coelebs*, მწვანულა *Carduelis chloris*, სახლის ბელურა *Passer domesticus*, ჩხიკვი *Garrulus glandarius*, ყორანი *Corvus corax*,

რუხი ყვავი *Corvus corone*, ტყის მწყერჩიტა *Anthus trivialis*, ოქროსფერი კვირიონი *Merops apiaster*.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი საველე კვლევების შედეგად საპროექტო ტერიტორიაზე არ გამოვლენილა ქვეწარმავალთა სახეობები, ხოლო უხერხემლოებიდან, დაფიქსირდა მხოლოდ ვაზის ლოკოკინა *Helix lucorum*.

გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული ჰაბიტატი არ წარმოადგენს ღამურებისთვის ხელსაყრელ საბინადრო გარემოს (გამოქვაბულები, კლდის ნაპრალები, მიტოვებული შენობები, ხის ფულუროები და ა.შ). საკვლევ ტერიტორიაზე ხელფრთიანთა არსებობა შესაძლოა უკავშირდებოდეს მიგრაციას ან/და საკვების მოპოვებას. ხელფრთიანებზე ჩატარებული საველე კვლევებისას საპროექტო დერეფანში და მიმდებარე ტერიტორიაზე დაფიქსირდა *Pipistrellus*-ის გვარის წარმომადგენლები: ჯუჯა ღამორი (*Pipistrellus pipistrellus*) და ტყის მდამიობი (*Pipistrellus nathusii*), რომლებიც არ წარმოადგენენ საქართველოს წითელი ნუსხით დაცულ სახეობებს, თუმცა აღსანიშნავია, რომ ხელფრთიანების ყველა სახეობა, რომლებიც საქართველოში გვხვდება დაცულია ბონის კონვენციის შესაბამისად EUROBATS-ის შეთანხმებით.

გზმ-ის ანგარიშში ღამურებზე ზემოქმედების შემცირების მხრივ, გათვალისწინებულია ქარის ელექტროსადგურის გავლენის ზონაში არსებულ ტერიტორიებზე ხელფრთიანებზე კვლევის ჩატარება, მონიტორინგი და სხვადასხვა შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების გატარება, რაც ასევე ითვალისწინებს პროექტით დაგეგმილი კვლევებითა და ზემოქმედების შეფასებით ხელფრთიანთა სახეობების სივრცული განაწილების განსაზღვრას (წელიწადის დროების მიხედვით) ქარის ტურბინებთან მიმართებაში, ასევე მიკროკლიმატური პირობების (ქარის სიჩქარე, ტემპერატურა, წვიმა) დამოკიდებულების შესწავლასა და განსაზღვრას ღამურების აქტივობებთან. ასევე, პროექტით გათვალისწინებული ერთ-ერთი შემარბილებელი ღონისძიებაცაა, იმ ტურბინის შენელება ან/და შეჩერება, რომლის მიმართულებითაც დაფიქსირდება ფრინველთა/ხელფრთიანთა გუნდის მოძრაობა.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება. ქარის ელექტროსადგურის ადგილმდებარეობისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით, კუმულაციური ზემოქმედების უარყოფითი მხარეები ძირითადად აისახება ორნითოფაუნის წარმომადგენლებზე. მოქმედი ქარის ელექტროსადგურებიდან აღსანიშნავია გორის ქარის ელექტროსადგური, რომელიც საპროექტო ტერიტორიიდან დაშორებულია დაახლოებით 29 კმ-ით, ხოლო დაგეგმილი პროექტებიდან - სს „კავკასიის ქარის კომპანიის“ მიერ კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. იგოეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე დაგეგმილი ქარის ელექტროსადგური, რომელიც მდებარეობს საპროექტო ტერიტორიიდან დაახლოებით 7.5 კმ-ის დაშორებით, ასევე დაახლოებით 10 კილომეტრში, სოფ. ნიგოზას მიმდებარე ტერიტორიაზეც დაგეგმილია ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობა. მიუხედავად ქარის ელექტროსადგურების ერთმანეთიდან დაშორების მანძილებისა და მათი განთავსების განსხვავებული ნიშნულების, ფრინველთა გარკვეული სახეობებისთვის, მაგალითად, ფასკუნჯისთვის, რომელსაც შეუძლია დღეში 15-20 კმ-მდე მანძილის დაფარვა, არსებობს

კუმულაციური ზემოქმედებით გამოწვეული რისკები. უნდა აღინიშნოს, რომ ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*) წარმოადგენს საქართველოს წითელი ნუსხით დაცულ სახეობას, რომელიც არასამთავრობო ორგანიზაცია საბუკოს მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, დაფიქსირებულია საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ არსებულ ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ ტერიტორიაზე „კვერნაკი“ - GE0000046. აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული ტერიტორია ქარის ელექტროსადგურის განთავსებისთვის შერჩეული ადგილიდან მდებარეობს დაახლოებით 5.3 კმ-ის დაშორებით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2019 წლის 4 ოქტომბერს კასპის მუნიციპალიტეტის, სოფ. გომის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გაიმართა აღნიშნული პროექტის გზშ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვა, რომელსაც ესწრებოდნენ შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“, შპს „გამა კონსალტინგის“, სოფ. გომის ადმინისტრაციის, ველზე მომუშავე მეცნიერთა კავშირის (*CAMPESTER*) წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე ველზე მომუშავე მეცნიერთა კავშირის წარმომადგენელმა ყურადღება გაამახვილა დაგეგმილი პროექტის განხორციელებით ბიომრავალფეროვნებაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ და აღნიშნა ფრინველებზე, ძუძუმწოვრებსა და ხელფრთიანებზე დამატებითი კვლევების ჩატარებისა და მათზე შესაძლო ზემოქმედების დეტალური განხილვის საჭიროების შესახებ. გზშ-ის ანგარიშის ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე ველზე მომუშავე მეცნიერთა კავშირის მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იქნა ზემოაღნიშნული საკითხების შესახებ წერილობითი შენიშვნები, სადაც გათვალისწინებული საკითხების დაზუსტებისა და წარმოდგენის შესახებ სამინისტროს მიერ შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ 2019 წლის 7 ნოემბერს ეცნობა კვლევების შესახებ დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენის საჭიროების თაობაზე. აღნიშნული წერილის პასუხად, შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ 2019 წლის 30 დეკემბერს სამინისტროში წარმოადგინა დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც მოიცავს ხელფრთიანებზე და ფრინველთა სახეობებზე ჩატარებული დამატებითი კვლევის შედეგებს, დამატებით შემარბილებელ ღონისძიებებს, ასევე კუმულაციური ზემოქმედების შეფასებასა და განსაზღვრას. გარდა ამისა, ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში არასამთავრობო ორგანიზაცია „საბუკომ“ წარმოადგინა შენიშვნები, სადაც აღნიშნულია, რომ საბუკოს მიერ 2018 წელს ჩატარებული იქნა კვლევა კავთისხევის კარიერზე, რომელიც საპროექტო ტერიტორიიდან დაახლოებით 5 კმ-ის დაშორებით მდებარეობს. კვლევისას დაფიქსირდა შემდეგი სახეობები: ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*), გველიჭამია არწივი (*Circaetus gallicus*), ჩია არწივი (*Hieraaetus pennatus*), ველის არწივი (*Aquila nipalensis*), მცირე მყივანი არწივი (*Clanga pomarina*), მეფეტვია (*Miliaria calandra*), ჩვეულებრივი გვრიტი (*Streptopelia turtur*) და ჩიტბატონა (*Carduelis carduelis*). საბუკოს მიერ წარმოდგენილი წერილის მიხედვით, არსებობს ვარაუდი, რომ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი კვლევები შესაძლოა არასრულყოფილად იქნა ჩატარებული, ასევე შენიშვნები ეხება კუმულაციური ზემოქმედების შეფასებასაც. აღნიშნული საკითხები, გათვალისწინებული იქნა სამინისტროს მიერ და კომპანიას განესაზღვრა ვალდებულებები პირობების სახით.

გზშ-ის ანგარიშს თან ერთვის დაგეგმილი საქმიანობის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ზოგადი გეგმა, გარემოზე მოსალოდნელი ნეგატიური ზემოქმედებების შემარბილებელი

ღონისძიებები, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

აღნიშნული გზშ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლის და ამავე კოდექსის II დანართის მე-3 პუნქტის 3.9 ქვეპუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ 11,93 მგვტ სიმძლავრის ქარის ელექტროსადგურის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილებისა და საკომპენსაციო ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
4. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული რეკულტივაციის გეგმის შემუშავება და სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა, ხოლო საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
5. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად, ხოლო ნარჩენების მართვა განხორციელოს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნების/ვალდებულებების და შეთანხმებული ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად;
6. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ დამატებითი შემარბილებელი ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით, მშენებლობის დაწყებამდე და ექსპლუატაციის პერიოდში უზრუნველყოს კვალიფიციური ექსპერტის მიერ ხელფრთიანთა მონიტორინგის განხორციელება და მონიტორინგის შედეგების 6 თვეში ერთხელ სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენა.
7. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ ფრინველთა ან/და ხელფრთიანთა დიდი გუნდების ტურბინებთან მიახლოების (ტურბინების მიმართულებით მოძრაობა) შემთხვევაში უზრუნველყოს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება.

8. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ დამატებითი შემარბილებელი ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ორნითოფაუნის წინასამშენებლო/დამატებითი კვლევების ჩატარება კვალიფიციური ექსპერტ(ებ)ის მიერ და შედეგების წარმოდგენა სამინისტროში. კვლევაში განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილდეს შემდეგ სახეობებზე: ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*), გველიჭამია არწივი (*Circaetus gallicus*), ზია არწივი (*Hirundo pennatus*), ველის არწივი (*Aquila Nipalensis*), მცირე მცვიანი არწივი (*Clanga pomarina*), მეფეტვია (*Miliarialandria*), ჩვეულებრივი გვრიტი (*Streptopelia turtur*), ჩიტბატონა (*Carduelis carduelis*).
9. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ დამატებითი შემარბილებელი ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით, მშენებლობის დაწყებამდე წინასამშენებლო/დამატებითი კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით, უზრუნველყოს ხელფრთიანებსა და ორნითოფაუნის წარმომადგენლებზე კუმულაციური ზემოქმედების დეტალური შესწავლა და განსაზღვრა, ქარის ელექტროსადგურების განთავსების ადგილებს შორის მანძილებისა და ფრინველების საშუალო გადაფრენის მანძილების გათვალისწინებით. კვლევის შედეგების შესაბამისად გადაამუშავდეს და მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენილი იქნეს კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.
10. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ უზრუნველყოს ღრმად ჩაჭრილი ხევის ფერდობების მდგრადობაზე და მეწყრული პროცესების გამოვლენაზე მონიტორინგის განხორციელება და ფერდობების მდგრადობის უზრუნველყოფის სამუშაოების ჩატარების საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი ღონისძიებების სამინისტროსთან შეთანხმება.
11. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში წარმოადგინოს დეტალური ინფორმაცია ქვესადგურის ძალოვანი ტრანსფორმატორების შესახებ;
12. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს საქმიანობის განხორციელების შესახებ შეთანხმება სსიპ „წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან“ (საპროექტო ტერიტორია ნაწილობრივ კვეთს თიხა-თაბაშირის გამოვლინების კონტურს) და შესაბამისი დამადასტურებელი დოკუმენტაციის წარმოდგენა სამინისტროში;
13. შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიამ“ სამშენებლო სამუშაოების დაწყებისა და ქარის ელექტროსადგურის ექსპლუატაციაში შესვლის შესახებ აცნობოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს;
14. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განხორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
15. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“;
16. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ამპერაქს ენერჯი ჯორჯიას“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
17. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და კასპის

მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს
საინფორმაციო დაფაზე საინფორმაციო დაფაზე;

18. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს
ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-
12 კმ, N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის
ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი